

Mimar Sinan Günümüze Gelirse

— kul mehmet · 07 Aralık 2025

Mimar Sinan Günümüze Gelirse

Bir sabah, İstanbul'un kalabalık sokaklarında garip bir şey oldu. Süleymaniye Camii'nin avlusunda, yüzyılların sessizliğini delen bir adım duyuldu. Uzun kaftanı, derin bakışlarıyla bir adam belirdi: Mimar Sinan. Sinan, gözlerini bugünün dünyasına açtığında önce şaşkınlıkla etrafına baktı. Göğe yükselen beton kuleler, camdan yapılmış devasa binalar, hızla akan arabalar... Onun döneminde taşın ağırlığı, emeğin teri ve sabrın ritmi vardı. Şimdi ise hız, tüketim ve gösterişin hüküm sürdüğünü gördü.

"Bizim zamanımızda," dedi kendi kendine, "taşın üzerine işlenen her motif, insanın Rabbine uzattığı bir dua gibiydi. Şimdi bu binalar, insanın kendine yaptığı bir övünç mü?"

Bir üniversite öğrencisi yanına yaklaştı. Mimarlık okuyan genç, Sinan'ın kim olduğunu anlamasa da onun bakışındaki derinliği sezdi.

— Efendim, bu şehre ilk kez mi geliyorsunuz? Sinan gülümsedi.

— Ben bu şehri taş taş inşa ettim. Ama şimdi gördüğüm şehir, benim bildiğimden çok farklı.

Genç şaşkınlıkla sustu. Sinan devam etti.

— Bizim çağımızda bir yapı, yalnızca barınak değildi. İnsan emeğinin, sabrının ve toplumsal hafızanın bir parçasıydı. Her taş, bir ustanın alın terini taşırdı. Şimdi görüyorum ki binalar hızla yükseliyor, ama insan ruhu bu hızın altında eziliyor.

Bir süre yürüdüler. Sinan, bir deprem sonrası yıkılmış bir binanın enkazına rastladı. Gözleri doldu.

— Taş, doğru yerine konmazsa insanı koruyamaz. Bizim işimiz yalnızca bina yapmak değildi; insanı korumak, ona güven vermektir. Şimdi görüyorum ki bazı yapılar, insanı değil parayı koruyor.

Genç ona baktı.

— Peki, sizce biz neyi kaybettik? Sinan derin bir nefes aldı:

— Siz hafızayı kaybettiniz. Bizim yaptığımız eserler, yalnızca bugünü değil, geleceği de düşünürdü. Bir cami, bir köprü, bir medrese... Hepsi insanı eğitmek, toplumu bir arada tutmak içindi. Şimdi görüyorum ki insanlar birbirinden uzaklaşıyor, binalar birbirine yaklaşırsa da kalpler uzaklaşıyor.

Bir parkta oturdular. Çocukların koşuşturmasını izleyen Sinan'ın yüzünde bir tebessüm belirdi.

— Ama hâlâ umut var. Çünkü çocukların kahkahası, taşların hafızasından daha güçlüdür. Eğer sizler yeniden insanı merkeze alırsanız, mimarlık yeniden dua olur.

Genç, Sinan'ın sözlerini defterine not etti. O an anladı ki mimarlık yalnızca çizgilerden ibaret değil; bir vicdan, bir sorumluluktur.

Sinan ayağa kalktı, göğe baktı:

— Benim çağımda biz göğe minareler uzatırdık. Siz göğe beton kuleler uzatıyorsunuz. Ama gök aynı gök. Soru şu: Biz göğe neyle bakıyoruz? Dua ile mi, yoksa kibir ile mi?

O an genç, tarihten gelen bu misafirin aslında bugüne bir ayna tuttuğunu fark etti. Sinan'ın gözlerinden süzülen yaş, yalnızca geçmişin değil, bugünün de yükünü taşıyordu.

Sinan, İstanbul'un kalabalığında yürürken bir an durdu. Göğe yükselen beton kulelerin arasında, bir çocuğun elinden tutan yaşlı bir kadını gördü. Kadının yüzündeki çizgiler, Sinan'a kendi ustalarının ellerindeki çatlakları hatırlattı. O eller, taşları sabırla yontarken insanın ruhunu da şekillendirirdi. Kadına yaklaştı. Kadın, Sinan'ın gözlerindeki derinliği fark etti.

– Evladım, sen nereden geldin? Dedi. Sinan, titrek bir sesle yanıtladı:

– Ben geçmişten geldim. Taşların hafızasından...

Kadın gülümsedi, ama gözleri doldu.

– Bizim taşlarımız yıkıldı, evladım. Depremde evimizi kaybettik. Şimdi bu sokaklarda yeniden bir yuva arıyoruz.

Sinan'ın kalbi sıkıştı. O an anladı ki taş yalnızca bir yapı değil, bir insanın hayatının temeli. Dizlerinin bağı çözüldü, yere oturdu.

– Biz taşları insanı korusun diye koyardık. Şimdi taşlar insanı gömüyor.

Çocuğun gözleri parladı, Sinan'a baktı:

– Ama biz yeniden yapacağız, değil mi?

Sinan, çocuğun gözlerinde kendi gençliğini gördü. O gözlerde umut vardı.

– Evet, dedi. Yeniden yapacağız. Ama bu kez taşları yalnızca duvarlara değil, kalplerinize koyacağız.

Çünkü taşın en sağlam yeri insanın vicdanıdır.

Bir süre sessizlik oldu. Rüzgâr, Sinan'ın kaftanını savurdu. Göğe baktı, minarelerin yanında yükselen beton kuleleri gördü.

– Biz göğe dua uzatırdık. Siz göğe yalnızlık uzatıyorsunuz. Ama çocukların kahkahası, bütün kulelerden daha yüksek.

Kadın gözyaşlarını sildi. Az önce sorduğunu unutarak.

– Sen kimsin? Diye sordu. Sinan derin bir nefes aldı:

– Ben, taşların sessizliğiyim. Ve size söylemeye geldim: İnsan, taşın ağırlığını değil, kalbin hafızasını taşımalı.

O an, kalabalığın içinde bir sessizlik yayıldı. İnsanlar Sinan'ın sözlerini duymamıştı belki, ama rüzgâr o sözleri şehrin sokaklarına taşıdı. Taşların sessizliği, kalplerin hafızasına dokundu.

Sinan, İstanbul'un kalabalık sokaklarında yürürken bir enkazın önünde durdu. Birkaç gün önce yaşanan depremde yıkılmış bir apartman... Çocukların oyuncakları, yarım kalmış defterler, kırık bir masa ayağı... Hepsi taşların arasına sıkışmıştı.

Bir baba, yıkıntının başında sessizce oturuyordu. Gözleri boşluğa dalmış, elleri titriyordu. Sinan yanına yaklaştı.

– Evladım, dedi, taşlar neden böyle sessiz kaldı?

Baba gözlerini kaldırdı, Sinan'ın yüzüne baktı.

– Taşlar değil, biz sessiz kaldık. Onları doğru yere koymadık. Çocuklarımı kaybettim.

Sinan'ın kalbi paramparça oldu. Dizlerinin üzerine çöktü, taşlara dokundu. O taşlar ona Süleymaniye'nin temellerini hatırlattı. O zaman taşlar dua taşırdı, şimdi ise ağıt.

– Bizim çağımızda, dedi Sinan, taşın üzerine konan her harç, bir vicdanın imzasıydı. Şimdi görüyorum ki taşlar hızla yükseliyor ama vicdan geride kalıyor.

Baba ağladı.

– Çocuklarımın kahkahası bu taşların arasında kaldı.

Sinan gözlerini kapadı. O kahkahaları duydu, ama artık yalnızca rüzgârın uğultusuydu.

– Taş, doğru yerine konmazsa insanı koruyamaz. Biz taşları insanı yaşatsın diye koyardık. Şimdi taşlar insanı gömüyor.

Bir çocuk enkazın kenarında bir oyuncak araba buldu. Tozlu, kırık ama hâlâ yuvarlanıyordu. Sinan onu izledi. O an anladı ki umut, taşların arasından bile çıkabiliyor.

Ayağa kalktı, göğe baktı. Minarelerin yanında yükselen beton kuleler vardı.

– Biz göğe dua uzatırdık. Siz göğe yalnızlık uzatıyorsunuz. Ama çocukların kahkahası, bütün kulelerden daha yüksek.

Sonra sessizce ekledi:

– İnsan, taşın ağırlığını değil, kalbin hafızasını taşımalı. Çünkü taş kırılır, ama kalbin hafızası kırılmaz.

Sinan, enkazın başında gözyaşlarını silerken birden kalabalığın içinde bir hareketlilik fark etti. Gençler, kadınlar, yaşlılar... Hep birlikte taşları kaldırıyor, birbirine su uzatıyor, çocuklara sarılıyorlardı. O an Sinan'ın kalbine bir sıcaklık doldu.

Bir genç kız, elinde küçük bir defterle Sinan'a yaklaştı.

– Biz yeniden yapacağız, dedi. Ama bu kez yalnızca binaları değil, birbirimizi de ayağa kaldıracacağız.

Sinan'ın gözleri doldu.

– İşte bu, dedi. Taşların en sağlam yeri kalplerinizdir. Eğer kalplerinizi birbirine koyarsanız, hiçbir deprem sizi yıkamaz.

Kalabalık, birlikte çalışmaya devam etti. Bir baba, enkazdan çıkarılan oyuncak arabayı çocuğuna verdi.

Çocuk gülümsedi, araba yeniden yuvarlandı. O kahkaha, Sinan'ın kulaklarında yankılandı.

Göğe baktı. Minarelerin yanında yükselen beton kuleler hâlâ oradaydı. Ama bu kez Sinan onları farklı gördü. Çünkü kulelerin gölgesinde insanlar birbirine sarılıyor, dayanışma büyüyordu.

– Bizim çağımızda taşlar dua taşırdı. Şimdi görüyorum ki sizler taşların arasından bile umut çıkarabiliyorsunuz. Bu, en büyük duadır.

Sinan derin bir nefes aldı.

– İnsan, taşın ağırlığını değil, kalbin hafızasını taşımalı. Ve ben görüyorum ki sizin kalpleriniz hâlâ güçlü.

Kalabalık alkışladı, çocuklar kahkahalarla koştı. Sinan'ın yüzünde bir tebessüm belirdi. O an anladı ki geçmişin ustalarıyla bugünün insanları aynı çizgide buluşabiliyor: taşların hafızası ve kalplerin umuduyla, vesselam.

Mehmet Aluç